

УДК 159.9

**ФІЛЬМАНАЛІЗ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ РІЗНИХ
ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕОРІЙ
(транзактного та юнгіанського аналізів)**

Чаплінська Ю.С., к.п.н., с.н.с. лабораторії психології масових комунікацій та медіаосвіти ІСПП НАПН України, м. Київ Україна

Останнім часом на теренах України особливою популярністю в психотерапевтичній та тренерській роботі користується фільманаліз. Фільманаліз – це зручний психологічний інструмент широкого профілю, який можна застосовувати як в індивідуальній так і в груповій роботі. В залежності теми (клієнтського запиту) чи від цілей групи, можна використовувати різні підходи фільманалізу, що допомагають досягти найбільш значущих результатів у вирішенні поставленої в роботі проблеми. За останні роки робота з фільманалізом набуває все більшої популярності, на жаль, існує недостатньо наукової літератури, яка б записувала особливості роботи даного методу. Узагальнюючи свій практичний досвід, ми вирішили поділитися авторськими напрацюваннями у даній темі [2].

У кожній психологічній школи є свої основні постулати та поняття і, в залежності від цілей групи чи клієнтського запиту, фільманаліз можна проводити через призму певної психологічної теорії.

Схема роботи фільманалізу №1: транзактний аналіз

В транзактному аналізі при дослідженні життєвих сценаріїв використовується поняття *батьківських заборон*. Заборона зазвичай формулюється у формі заперечення будь-якого поведінки: “Не думай”, “Не відчувай”. В психологічній літературі описано 12 батьківських заборон [1].

Потрібно розбити групу на шість підгруп. За допомогою сліпого вибору (написати на 12 папірцях заборони і перемішати їх у шляпі) і дати витягнути кожній підгрупі по дві заборони. Після переглядати обраний тренером фільм, давши завдання підгрупам відслідковувати і виписувати моменти прояву героями фільму обраних їх підгрупою заборон – на вербальному та невербальному рівнях (тобто як ця заборона проявлялася вербально або як ця заборона проявлялася невербально). Якщо це індивідуальна робота з клієнтом, то можна дати завдання – так само виписати вербальні та невербальні прояви батьківських заборон у героїв фільму. А потім розібрати з клієнтами не тільки “правильність” чи “неправильність” ідентифікації ним проявів, а ще й “відфільтрувати” саме ті заборони, які вдається відслідковувати легко (найчастіше це ті, що притаманні самому клієнту) та ті, ідентифікація яких потребує зусиль (найчастіше, не притаманні клієнту, але він їх бачив на прикладі когось із рідних).

Схема роботи фільманалізу №2: юнгіанський аналіз

Якщо використовувати фільманаліз через призму юнгіанської парадигми, то одним із можливих варіантів задання буде пошук і аналіз символів та прояву архетипів, що закладені у стрічку. При чому аналізувати їх з трьох позицій: що сам на увазі режисер вбудовуючи цей символ в картину, що може сприйняти глядач (адже його сприйняття може відрізнитися від режисерської задумки) і які значення цього символу існують взагалі.

Список літератури:

1. Берн Е. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений. Люди, которые играют в игры, или вы сказали «здравствуйте». Что дальше? Психология человеческой судьбы [Текст] / Е. Берн. – Екатеринбург: ЛИТУР, 2002. – 576 с.

2. Чаплінська Ю.С. Особливості фільманалізу у груповій роботі [Електронний ресурс] / Ю.С. Чаплінська. – Матеріали Науково-практичного семінару (м. Київ, 19 червня 2018 р.) під редакцією Ю.С. Чаплінської // mediaosvita.org.ua. – 2018 – Режим доступу до ресурсу: <http://mediaosvita.org.ua/book/mediatvorchist-v...nnya-mediatravmi/>.

Чаплінська Ю. С. Фільманаліз через призму різних психологічних теорій (транзактного та юнгіанського аналізів) / Ю. С. Чаплінська // Загальна і медична психологія : міжнар. журн. / Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця, Асоц. з мед. та психол. реабілітації. – 2018. – № 1 (01). – С. 113–114.